

ЛЕКСИЧНІ І СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛІМЕНТУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Кисельова Н. М.

(Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка)
Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Ключко Л. І.

Останніми роками надзвичайно актуальним стало питання про національну ідентичність, про дорогу до відкритого демократичного суспільства, про інтеграцію в Європейське Співтовариство. У зв'язку з цим зріс інтерес до процесу міжособової і міжкультурної комунікації, до способів досягнення ефективності спілкування. Предметом дослідження став один з невід'ємних компонентів сучасної комунікації, засіб гармонізації міжособової взаємодії – комплімент.

Компліментом цікавляться різні області наукового знання: психологія, соціологія, лінгвістика. Віддає йому належну увагу і риторика – наука про засоби і способи переконання. У сучасних дослідженнях по риторичній комплімент включається в систему жанрів епідейктичної мови. Проте фундаментальних досліджень, що дають уявлення про комплімент як про риторичний жанр і про його специфіку, практично немає.

Комплімент, лінгво-специфічне і культуро-специфічне висловлювання з метою похвалити когось чи зробити комусь приємність, є досить важливим елементом у спілкуванні представників англійської культури. Адже позитивна оцінка мовця, його позитивна реакція на певний предмет чи особу, а також прагнення мовця принести задоволення адресату і тим самим виявити своє прихильне ставлення до нього є тими факторами, що впливають на стосунки між комунікантами, а, отже, впливають і на результат спілкування в цілому.

За Ф. С. Бацевичем, іллокутивний акт – це втілення у висловлюванні, породжуваному в процесі мовленнєвого акту, певної комунікативної інтенції, комунікативної мети, що надає висловлюванню конкретної спрямованості. У характеристиці компліменту як іллокутивного акту найсуттєвішими моментами є іллокутивні цілі компліменту, його місце в системі мовленнєвих актів та відмінності компліменту від подібних до нього за формою іллокутивних актів.

Кожен комплімент обов'язково повинен містити позитивну оцінку. Виходячи з цього, іллокутивною метою компліменту повинно бути повідомлення про те, що мовець хоче, щоб адресат узнав, що мовець думає про нього щось гарне. Варто відмітити, що в іллокутивному акті компліменту для адресата становить цінність і приносить йому задоволення не тільки і не стільки сама позитивна оцінка, як той факт, що мовець захотів повідомити про неї адресату з власної ініціативи [1]. Наприклад: *"You are a remarkable woman, Mrs. Ferguson. I really like you"* [3, 212].

Перлокутивний акт – це наслідки впливу іллокутивного акту на конкретного адресата. Під перлокутивним актом компліменту слід розуміти дію, ціль якої полягає в тому, щоб викликати в адресата позитивну емоційну реакцію, принести йому задоволення. Наприклад: *"You have beautiful blue eyes. – Thank you. They are like my mom's."* Або *"Trish, you're marvelous", said Mollie, watching her. Trish gave her a bright bird-like glance – "It's quite easy, really."*

Не всі перлокутивні акти знаходяться під контролем мовця, можливі ситуації, коли реалізуються перлокутивні акти і спостерігаються перлокутивні ефекти, які не були ціллю мовця. О. Г. Почепцов описує три типи ситуацій, в яких спостерігаються неінтенційні перлокутивні акти та ефекти. До першого типу відносяться ситуації, коли мовець не розглядає адресата як об'єкт впливу, в той час як адресат вважає себе чи є ним. У ситуаціях другого типу адресат виявляється не лише об'єктом того впливу, який був запланований, але ще й якогось іншого впливу. До третього типу відносяться ситуації, коли адресат виявляється об'єктом не того впливу, який мовець хотів здійснити, а якогось іншого впливу [1; 2].

Кінцевою комунікативною ціллю компліменту, як і будь-якої мовленнєвої дії, є ціль соціальна, пов'язана з організацією та координацією взаємодії між комунікантами. Здійснюючи іллокутивний і перлокутивний акти компліменту, мовець використовує їх як засіб керування поведінкою адресата.

Комплімент – важлива складова мовленнєвої поведінки представників англійської культури. Комплімент впливає як на характер міжособистісних стосунків комунікантів, так і на успішність комунікації в цілому.

1. Кокойло Л. О. Компліментарні висловлювання в сучасній англійській мові (структура, семантика, вживання). Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04. / Київськ. держ. лінгв. ун-т. – Київ, 1996. – 24 с.
2. Мищенко В. Я. Классификация речевых актов комплимента // Вісник Харківського державного університету: № 390. Актуальні проблеми теорії комунікації та викладання іноземних мов. – Харків: Константа, 1997. – С.107-111.
3. Steel D. The Ghost. – London: Corgi Books, 1997. – 448 p.